

Силабус курсу
Постколоніальні студії в літературознавстві

Ступінь вищої освіти – доктор філософії (PhD)
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 035 Філологія
Освітньо-наукова програма «Філологія»
Рік підготовки – 2, семестр – 4
Компонент освітньої програми: вибіркова дисципліна
Кількість кредитів – 5
Дні занять: за розкладом, ауд. 87
Консультації: за розкладом, ауд. 87
Мова викладання: українська

Керівник курсу

доктор філологічних наук, професор Лановик Зоряна Богданівна

Контактна інформація: m-z@ukr.net

Опис дисципліни

На сьогодні письменники із постколоніальних регіонів становлять надзвичайно потужний потенціал нової літератури. Тому надзвичайно актуальною для сучасної гуманітаристики є постколоніальна література, яка презентує культурно-історичний досвід поневолених націй.

Мета дисципліни «Постколоніальні студії в літературознавстві» – цілісне теоретичне осмислення явища постколоніальної літературної традиції на сучасному етапі розвитку цивілізації у його багатогранному висвітленні на різних рівнях літературознавчого дискурсу:

- розвинути здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій;

- поглибити знання в галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;

- виробити здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів;

- сформувати навички розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку із використанням теоретичних та експериментальних методів.

Предмет навчальної дисципліни – постколоніальна літературна традиція та її осмислення у теоретичних працях представників постколоніальних студій.

Навчальний контент

Години			Теми	Результати навчання	Завдання
лекції	практичні	самостійна робота			
4	2	12	Тема 1. Сучасний літературний процес:	На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища	Питання для обговорення, таблиці та

			закономірності розвитку.	суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання. Володіти дефініцією фундаментального поняття «постколоніалізм» та вмінням адекватно його застосовувати у різних наукових дискурсах. Розуміти закономірності появи постколоніального дискурсу, його еволюцію та сучасну динаміку. Аналізувати проблеми гетерогенності та вияву ідентичностей в гуманітарній сфері. Осмислити вектори розвитку сучасного літературного процесу у світлі постколоніалізму.	схеми, аналіз програмних праць, теоретичні моделі.
2	2	8	Тема 2. Історія постколоніалізму.	Уміти аналізувати причини і наслідки колонізації та виявляти роль літератури як поля расового та етнічного протистояння. Диференціювати довоєнні та повоєнні колонізаційні процеси. Вирізняти явища орієнталізму та негритюду. Офолодіти концепціями аналізу колоніалізму та постколоніалізму. Виявляти впливи колоній на метрополії у літературному процесі.	Питання для обговорення, таблиці та схеми, аналіз програмних праць, теоретичні моделі.
2	2	10	Тема 3. Вербалізація досвіду постколоніальних народів.	Освоїти загальні принципи вияву мовної ідентичності. Уміти аналізувати явище мовної шизофренії, виявляючи політичні та психологічні проблеми колоніального художнього мислення. Співвідносити поняття «мови колонізованих народів», «мови колонізаторів» та «деформовані мови» у мистецтві слова. Осмислювати явища явища	Питання для обговорення, презентації, аналіз програмних праць, теоретичні моделі.

				мовного вираження та національної ідентифікації літературних творів.	
4	2	12	Тема 4. Імперські літератури та контрдискурси.	Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження. Осмислювати і вербалізувати проблеми ідентичності у сучасному глобалізованому світі. Аналізувати ідеологічні та ідейні доміанти імперських літератур. Виокремлювати художнє заперечення імперського знання. Уміти залучати альтернативні концепції аналізу художньої літератури поневолених народів.	Питання для обговорення, презентації, аналіз програмних праць, творів художньої літератури, теоретичні моделі.
4	2	12	Тема 5. Постмодернізм у світлі постколоніалізму.	Уміти обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології. Усвідомлювати проблему появи постмодернізму як наслідок розмивання державних, національних, гендерних меж. Знати причини зміщення традиційних культурних центрів та завершення епохи Європоцентризму. Виокремлювати віддзеркалення постмодерністських тенденцій у літературних творах. Володіти аналізом постмодерністських текстових стратегій та вміти виявляти тематичні доміанти у творах авторів із постколоніальним мисленням.	Питання для обговорення, презентації, аналіз програмних праць, творів художньої літератури, теоретичні моделі.
4	2	16	Тема 6. Постколоніалізм та	Осмыслити роль і місце постмодернізму та пост-	Питання для обговорення,

			явище пост-постмодернізму.	постмодернізму в літературі та суміжних гуманітарних дискурсах. Вміти розпізнавати риси повернення до традиційних форм у культурі. Опанувати навички аналізу тематичних та стилістичних трансформацій художньо-літературного мислення в епоху пост-постмодернізму. Володіти термінологічним апаратом щодо оцінки літературних фактів пост-постмодерністського спрямування, зокрема постмільєніалізму як подолання травматичного досвіду II Світової війни, а також мібермодернізму, метамодернізму та ін.	презентації, аналіз програмних праць, творів художньої літератури, теоретичні моделі.
4	2	10	Тема 7. «Нова щирість» у постколоніальних літературах.	Розуміти проблему періодизації літературного процесу, зокрема хронологічних меж зародження явищ постколоніалізму та «нової щирості» і літературах поневолених народів. Аналізувати теоретичні аспекти андеграундних та маргінальних тенденцій в культурі. Осмислювати текстові стратегії нових культурно-мистецьких явищ «нової щирості» та «енвайронменталізму». Характеризувати моделі метамодернізму як реакції на втому від постмодерного світу.	Питання для обговорення, презентації, аналіз програмних праць, творів художньої літератури, теоретичні моделі.
2	2	6	Тема 8. Трансформація поняття світової літератури.	Усвідомлювати витоки та основні історичні чинники формування концепції світової літератури. Знати та аналізувати етапи зародження і динаміку переходу від оригінальних літератур до перекладних. Оволодіти ідейно-естетичними параметрами розрізнення імперських та колоніальних творів. Осмислювати широкі	Питання для обговорення, презентації, есе, аналіз програмних праць, творів художньої літератури, теоретичні моделі.

				культурні конфлікти і загальне концептуальне бачення подій сучасності в культурно-історичній перспективі та їхню роль у глобалізаційних процесах долаття територіальних, культурних, мовних кордонів.	
2	2	8	Тема 9. Суспільні явища та їхній вплив на літературний процес.	Здобути вміння виокремлювати теоретичні параметри літературних явищ, структуруючи та систематизуючи їх на основі основоположних філологічних принципів. Уміти виявляти культурно-історичні чинники розвитку літератури. Аналізувати глобалізацію як інтеграцію та денаціоналізацію. Осмислити всесвітній масштаб і проблеми втрати національної ідентичності. Опанувати теоретичні моделі розвитку державних і бездержавних літератур. Здійснювати огляд правових колізій у постколоніальному літературному дискурсі.	Питання для обговорення, презентації, аналіз програмних праць, творів художньої літератури, теоретичні моделі.
2	2	6	Тема 10. Специфічні рівні вияву постколоніального мислення та його рецепції.	Розуміти явища деколонізації у сучасному літературному процесі, зокрема проблеми релігійної та національної самоідентифікації автора, мови художнього твору і мовного вираження постколоніального статусу літератури. Уміти розмежовувати позитивні та негативні аспекти проблеми визнання автора, літератури, культури, держави. Аналізувати проблему зіткнення культурницьких і релігійних інтересів. Осмислювати проблеми рецепції творів постколоніальних літератур представниками імперських, колоніальних, постколоніальних читацьких аудиторій. Виявляти проблеми перекладу	Питання для обговорення, презентації, есе, аналіз програмних праць, творів художньої літератури, теоретичні моделі.

			літературних текстів.	
30	20	100	Всього	

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОНП	Програмні компетентності
ЗК 3	Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій
ФК 1	Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.
ФК 3	Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.
ФК 4	Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку із використанням теоретичних та експериментальних методів.
	Програмні результати навчання
ПРН 1	На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.
ПРН 2	Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.
ПРН 4	Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

Літературні джерела

Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М.Зубрицької. Вид. 2-е, доповнене. Львів: Літопис, 2002. 832 с.

Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія / Пер. з англ. О.Погинайко; Наук. ред. Р.Семків. Київ: Смолоскип, 2008. 360 с.

Беньямин В. Маски времени: эссе о культуре и литературе. Санкт-Петербург: Симпозиум, 2004. 478 с.

Висоцька Н. Эднсть множинного. Американська література кінця ХХ – початку ХХІ століть у контексті культурного плюралізму. Київ: Вид центр КНЛУ, 2010. 456 с.

Енциклопедія постмодернізму / За ред. Ч.Вінквіста та В.Тейлора; Пер. з англ. В.Шовкун; Наук. ред. О.Шевченко. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.

Западное литературоведение XX века. Энциклопедия. Москва: INTRADA, 2004. 560 с.

Затонский Д.В. Модернизм и постмодернизм. Мысли об извечном коловращении изящных и неизящных искусств. Харьков: Фолио; Москва: Аст, 2000. 256 с.

Лімборський І. Світова література і глобалізація. Черкаси: Брама-Україна, 2011. 190 с.

Літературознавча енциклопедія: У 2-х т. / Автор-укладач Ковалів Ю. І. Київ.: ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. 608 с.; Т. 2. 624 с.

Література. Теорія. Методологія: Пер. з польської С.Яковенка / Упор. і наук. ред. Д.Уліцької. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 543 с.

Многоликая глобализация / Под ред. П. Бергера и С. Хан-М 73 тингтона; Пер. с англ.

В. В. Сапова под ред. М. М. Лебедевой. Москва: Аспект Пресс, 2004. 379 с.

Поліщук Я. Постколоніальна парадигма інтерпретації літератури // Теорія літератури, компаративістика, україністика. Зб. наук. праць з нагоди 70-річчя Р.Гром'яка // *Studia methodologica*. Вип. 19. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. С.8-17.

Рябчук М. Постколоніальний синдром. Спостереження. Київ: вид. К.І.С., 2011. 288 с.

Саїд Е. Культура й Імперіялізм. Київ: критика, 2007. 608 с.

Саїд Е. Орієнталізм / Пер. В.Шовкун. Київ: Основи, 2001. 511 с.

Самосознание культуры и искусства XX века. Западная Европа и США. Москва; Санкт-Петербург: Университетская книга, 2000. 640 с. (Культурология. XX век).

Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху. Київ: Ніка-Центр, 2006. 320 с.

Сміт Е. Національна ідентичність. Київ: Основи, 1994. 531 с.

Співак Г.Ч. В інших світах: Есеї з питань культурної політики. Київ: вид. дім «Всесвіт», 2006. 480 с.

Федунь О. Постколоніальна критика в українському літературознавстві // Слово і час, 2001. № 10. С.10-14.

Шкандрій М. Літературознавство і постколоніалізм // Українське літературознавство. Вип.65. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. С.3-9.

Політика оцінювання

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проєкту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Тема 1	10
Тема 2	5
Тема 3	5
Тема 4	10
Тема 5	10
Тема 6	10
Тема 7	10
Тема 8	5
Тема 9	5
Тема 10	5
ІНДЗ (реферат, презентація)	15
Модульний контроль (теми 1-10) – завдання (тести)	10

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	зараховано
B	85-89	зараховано
C	75-84	зараховано
D	65-74	зараховано
E	60-64	зараховано
FX	35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
F	1-34	не зараховано з обов'язковим повторним курсом

До силабусу додано такі матеріали:

- 1) навчально-методичний комплекс (лекційний матеріал, завдання для практичних занять, сформульована тематика ІНДЗ, завдання для модульного контролю);
- 2) електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.